

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

1 Vtrum per homicidium indirectè voluntarium irregula contrahatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

Secl. I. An per homicidium indirecte volunt. &c. 701

dis, quæ est irregularitas, non aliter quam ipso iure incurritur. Priuatio autem beneficii utroque modo imponi potest, raro vero ipso facto imponitur: & quia rigorem continet, nunquam ita intelligitur, nisi exprimat. Tum etiam quia Concilium loquutum est sicut antiqua iura: ergo in sensu illorum loquutum est: nam si aliquid peculiare addere voluisset, expressisset. Igitur prædicta communis doctrina tam in foro interiori, quam exteriori, etiam nunc seruanda est. Vnde multi ex auctoribus citatis post Concilium Tridentinum loquuti sunt.

34. *An irregularitas hæc inhabilitet ipso iure ad beneficia in futurum.*
Atque ex his constat, quid de beneficiis in futurum obtinendis dicendum sit. Nihil enim hic speciale habemus, præter generalem doctrinam de irregularitate supra datam. Quamquam enim Maiolus supra de Concilio Tridentino aliter sentiat, re tamen vera nihil in hoc speciale disposuit. Nam præter verba citata, hæc solum habet, quæ ad hunc effectum pertineant: Nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum, conferri liceat. In quibus etiam verbis nullum est, quod significet collationem talem ipso facto irritam esse: nam verbum, non liceat, solum prohibet illam: sola autem prohibitio non statim reddit collationem nullam, nisi aliquid amplius addatur. Ad hoc vero oportet, in congregatione Cardinalium circa hoc capit. declaratum esse, quatenus loquitur de incapacitate beneficiorum: in qua sunt homicidæ, non extendi ad pensiones: quod à fortiori habebit locum in quacumque irregularitate, nisi ubi aliud fuerit in iure expressum. Et fundamentum est, quia pensio in rigore non est beneficium: de tali enim pensione videtur declaratio hæc intelligenda, iuxta eam, quæ de pensionibus diximus circa effectus excommunicationis. In eo vero, quod congregatio videtur nomine incapacitatis, videtur fauere opinioni Maioli. Sed non existimo in eo rigore sumptam esse vocem illam, sed eo modo, quo simpliciter dicimus fieri non posse, quod iure non licet: vel certe loquitur de incapacitate in ordine ad futura beneficia, quæ existit non quidem ex vi illius verbi Concilij per se spectati: sed ex generali, & antiquo iure irregularitatis.

De dispensatione huius irregularitatis.

35. *Conclusio prima.*
Circā vltimum prædictum propositum quidam existimant, hanc irregularitatem esse prorsus indispensabilem, utpote iure diuino introductam. E. D. xod. 21. Paralipom. 22. & 28. Sed hoc fundamentum est falsum, ut supra ostensum est. Certum ergo est, Summum pontificem posse in illa dispensare: quod constat ex usu, & quia est impedimentum iuris humani. Deinde est certum, solum Summum Pontificem posse hanc dispensationem concedere. Quod præter iura antiqua, manifestum est ex Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. de Reformat. Ex quo textu duo colliguntur: vnum est, irregularitatem hanc incurri per homicidium quantumuis occultum: aliud est, quamuis alij casus occulti Episcopis ibi delegentur, hanc vero irregularitatem reseruari, ut à solo Summo Pontifice etiam in casibus occultis dari possit. Est autem illa exceptio, ut in superioribus adnotati, de homicidio cum proprietate intelligenda, ita ut mutilationem non comprehendat, etiam si omnia, quæ hactenus diximus de hac irregularitate, utriusque communia sint: quia præter supra dicta) fauorem Principis amplissime interpretamur: illa ergo exceptio ad omnem proprietatem, & rigorem verborum limitanda est, ut fauor ille, & potestas data Episcopis, quantum iuste fieri potest, extendatur: sicut etiam congregatio Cardinalium interpretata est. Possunt ergo Episcopi dispensare cum mutilatore voluntario in casu occulto: extra illum vero solus Papa potest. Quis vero sit casus occultus, & alia, quæ ad illam facultatem pertinent, superius declarata sunt.

Fr. Suarez tom. 5.

30. *Terziacomb. cluso. Conc. Tri.*
Vltimo addendum est etiam in ordine ad Summum Pontificem hanc irregularitatem esse quodammodo indispensabilem, eo modo, quo impossibile dicitur id, quod difficillime fit. Et fortasse ad hoc insinuandum Concilium Tridentinum dicto cap. 7. sess. 14. absolute dixit: Ordine perperuo careat. Itaque raro, & cum magna difficultate, & non nisi propter grauissimas causas talis dispensatio concedi debet. Et hoc etiam probat usus, & ad hoc inuat, quod hoc sit consentaneum diuinæ sapientiæ, & voluntati, quæ aliquando reuelauit non esse sibi placitum, quod huiusmodi homicidæ ad suum altare accedant: tum propter grauitatem delicti, tum quia est opus valde alienum à diuina lenitate, & misericordia erga homines, quam maxime debet reprehendere, & præ se ferre Sacerdos, cuius munus est inter Deum, & homines intercedere.

DISPUTATIO XLV.

De irregularitate contracta ex homicidio casuali.

SVB casuali homicidio comprehendimus omne illud quod priuata autoritate fit ab aliquo præter intentionem eius, & absque necessitate defensionis, & mutilationem comprehendimus cum eadem proportionem. Duobus autem modis contingit hoc homicidium casuale: primo, ut indirecte tamen voluntarium sit: secundo, quando non solum præter intentionem est, sed etiam præter voluntatem indirectam, utpote quia omnis diligentia debita adhibita est, ne ex propria actione homicidium, vel personale nocumentum proximi sequi possit: de vtraque igitur sigillatim dicendum est.

SECTIO I.

Utrum per homicidium indirecte voluntarium irregularitas contrahatur.

RESPONSO affirmans cerra est, in qua conueniunt omnes Theologi cum diuo Thom. 2. 2. q. 64. & omnes Summistæ verbo Homicidium, & verbo Irregularitas, & omnes Canonistæ, ut à fortiori patebit ex dicendis; & sumitur ex capie. Significasti. 1. & c. Directus, de Homicidio, & ex c. Clericus, cum alijs, d. 50. Et ratio est, quia in eo casu qui sic hominem occidit, est verus homicida, esto non sit perfectio modo, ut sic dicam. Nam peccatum commissum per voluntatem indirectam, eiusdem speciei est cum directe voluntario, etiam si in ea specie imperfectum sit: canones autem ad hanc poenam non requirunt culpam homicidij directam voluntate commissam, sed omnem homicidij culpam puniunt, quia omnino abhorret hoc opus in Dei ministris. Statim vero se offerebat questio, qualis culpa ad hoc sufficiat: hæc vero explicabitur melius circa aliud genus homicidij casualis.

Circā hanc igitur irregularitatem illa tria obseruanda sunt, quæ circa præcedentem suscepi declarauimus, & cum proportionem sunt applicanda: nam materia (ut ita dicam) seu fundamentum huius irregularitatis idem est, scilicet homicidium, vel mutilatio, ita ut effectus in re ipsa sequatur. Qualitas item

Non 3 irregu-

irregularitatis quoad effectus inducendos eadem *A* est, ut per se, & ex dictis satis constat: Quoad indispensabilitatem vero minor est hæc irregularitas: nam delictum minus est propter minus voluntarium: ideoque per se minori etiam est poena dignum, ut dicitur etiam in cap. *Eos vero*, 50. distinct. ac proinde facilius cum illo quoad hanc irregularitatem dispensatur. Imo in Concilio Tridentino, sess. 14. c. 7. de Reformat. hæc dispensatio, quodammodo debet dicitur, ac propterea ibidem Ordinario committenda dicitur: non enim ipsum concilium illam committit, sed committatur, inquit. Non quod legem in hoc Pontifici imponat, sed quod explicare voluerit conditionem, & quasi naturam talis irregularitatis. Et eodem sensu ait, ex causa posse committi Metropolitano, vel viciniori Episcopo. Additque conditiones, cum quibus talis delegatio facienda est, vel intelligenda iure ordinario, & dum Pontifex aliud non explicaverit, nimirum ut dispensatio fiat, causa cognita, & probata precibus, ac narratis, & additur: Neque aliter dispensare possit. In quo significatur, dispensationem aliter concessam nullam esse. Denique aduerendum est, concessionem illam iuxta illud decretum solum esse necessariam, quando casuale homicidium est publicum; vel deductum ad forum contentiosum: nam si homicidium sit casuale, & occultum, Episcopi habent facultatem dispensandi in eius irregularitate ab eodem Concilio Tridentino sessione vigesima quarta, capitulo sexto, de Reformatione: cum enim tantum excipiat homicidium voluntarium, omne aliud concedit: casuale autem non est voluntarium simpliciter, ut supra ex eodem Concilio declarauimus, & notauit Nauarrus capitulo vigesimo septimo numero ducentesimo quadragesimo, & est communis sententia. Hinc vero inferendum non est, alios, qui participant Episcopalem iurisdictionem, habere hanc potestatem, ut sunt, verbi gratia, Prouinciales, vel Generales religionum: iam enim supra ostendi, etiam ex declaratione Cardinalium, nomen Episcopi in illo decreto propriè sumi, & non debere extendi ad inferiores Prælatos, etiam si dicantur Episcopalem iurisdictionem participare: quia hoc intelligitur in ordinaria iurisdictione, non vero in omni speciali, & extraordinaria facultate Episcopis concessa circa ea, quæ alias iure communi erant reseruata Summo Pontifici, qualis est hæc irregularitas: & ideo religiosi Prælati iure communi non possunt, dispensare in hac irregularitate. Mendicantes autem ex priuilegio Sixti quarti, possunt, quia inter homicidia solum excipit voluntarium, de quo alias.

SECTIO II.

Quibus modis homicidium casuale ad culpam, & irregularitatem imputetur, & consequenter qua persona hanc irregularitatem incurrant.

1. Multiplex huius homicidii modus.

IN præcedenti disputatione, sectione 5. diligenter exposui, quando homicidium sit voluntarium, quia multum refert ad qualitatem irregularitatis. Omne ergo homicidium, quod à voluntate directa ibi explicata non procedit, & ex quacumque alia voluntate oriatur, saltem indirecte, casuale culpabile dicitur, & ad præsentem irregularitatem sufficit. Hoc autem contingere potest variis modis, quos oportet distinguere, quia non in omni-

bus est æqualis certitudo. Potest autem in genere duplex modus distinguere: vnus est positue efficiendo aliquid, ex quo sequitur homicidium: alius per solam omissionem. Rursus circa priorem distinguere possunt omnes personæ, seu modi concurrendi ad huiusmodi homicidium. Primo ergo, ac præcipue incurrit hanc irregularitatem ille, qui immediate exercet actionem, ex qua tandem sequitur homicidium. Ad quod multæ conditiones concurrere debent: quædam vero requiruntur, ut casuale sit videlicet, quod nec mors sit per se intentata, neque actio, quæ exercetur, ex se, & natura sua sit sufficiens causa proxima mortis, vel saltem ut hoc ignoret ut operante: alia autem conditiones requiruntur, ut voluntarium sit, nimirum, quod moraliter potuerit talem actionem vitare: nam si non posset euitare causam, non imputaretur effectus. Deinde quod vel ignorantia talis periculi fuerit vincibilis, vel negligentia in illo vitando fuerit culpabilis. Quando vero talis fuerit, necne, in conscientia, vni prudentis arbitrio: in foro vero exteriori, iudicio Episcopi, seu Prælati habentis ordinariam iurisdictionem, relinquendum est, quia non potest certior regula constitui. De modo autem ponderandi circumstantias ad ferendum hoc prudens iudicium copiose, & optime loquitur Caietanus secundæ secundæ, quæstion. 64. artic. 8. Nunc vero non oportet hic distinguere, an interficiens daret operam rei licitæ, & illicitæ: quantumcumque enim opus sit ex se honestum, si incaute factum est, ad hanc irregularitatem sufficit, quia honestas operis non impedit, quominus homicidium voluntarium sit. Imo hoc ipso, quod ita sit, debuit esse honestum in ordine ad operantem, quia non prudenter, & consequenter neque honeste sit. Quomodo autem intelligenda sint iura, quæ hanc distinctionem aliquando insinuant, infra dicemus. Similiter necesse non est distinguere inter opus habens ex se adiunctum periculum occisionis, vel non habens; nam regula posita formaliter, & in vniversum vera est in omni opere cuiuscumque conditionis sit: nam licet ex genere suo non videatur habere periculum, tamen hic, & nunc illud habuit, cum iupponatur effectum mortis ex illo fuisse sequutum. Hoc ergo practicum periculum attendendum est, quia per se est obligatio vitandi illud: & respectu huius obligationis consideranda erit ignorantia, vel negligentia, an fuerit vincibilis necne: ad hoc autem discernendum vtilis erit illa, distinctio, quamuis sola non sufficiat: semper enim necesse est circumstantias in particulari considerare.

Secundo potest hoc homicidium casuale committi dando causam, ex qua sequitur mors: duobus enim modis potest hæc causa applicari, primo formaliter, ut causa est, quod moraliter sit, quoties casualitas eius proxima, seu naturaliter inuitabilis non ignoratur: & tunc homicidium est voluntarium, ut dictum est. Secundo potest causa mortis tantum materialiter applicari, ut quando potio mortifera propinatur absque cognitione eius, vel virtutis illius, vel certe quia non putatur efficacia eius inuitabilis, & sit cum proposito impediendi effectum. Et in his casibus, & similibus homicidium est tantum voluntarium, supposita ignorantia, vel temeritate culpabili: & ita per illud contrahitur irregularitas ad hunc ordinem pertinens. Hic vero inquiri potest, an qui alium detinet, ne fugiat, cum periculo quod ab alio percutiatur, irregularis maneat, si detentus ab alio occidatur. Respondetur, ex omnium sententia illam detentionem esse sufficientem ad contrahendam irregularitatem: imo si mors ab alio inferenda, vel intenta fuit à detinente, vel manifeste præuisa, talis irregularitas homicidij voluntarij censenda est: nam moraliter loquendo